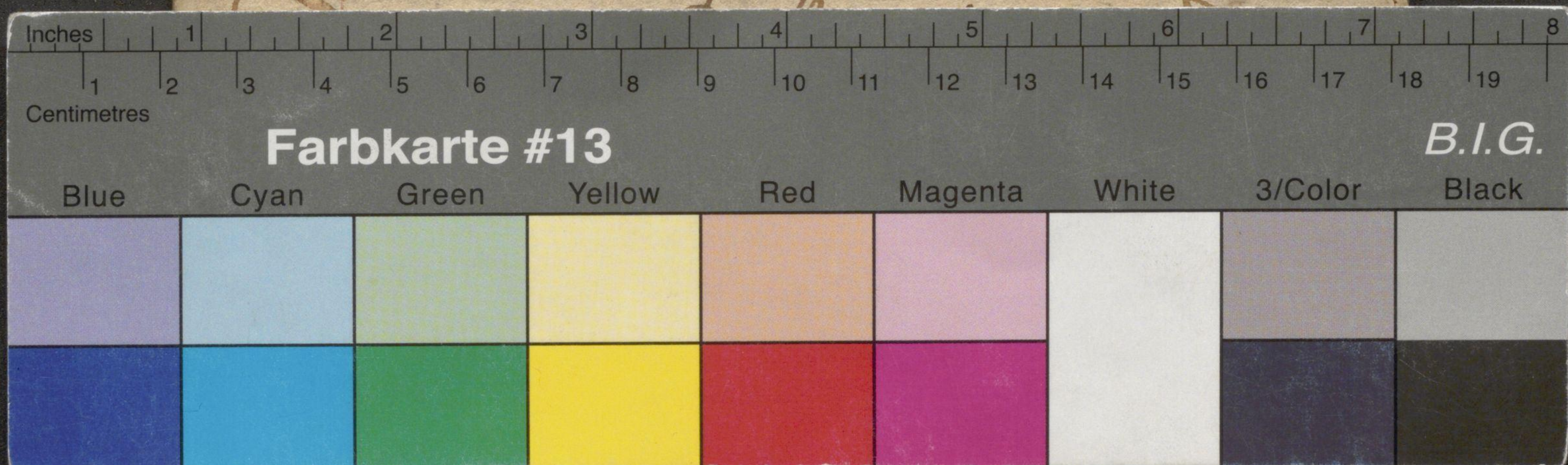


1655
Carolus Gasparus Dei Gratia Ar-
chiepiscopus Turenensis sacri Romani
Imperij per Galliam, et regnum
Arelatense Archiepiscopus
et princeps elector
administrator
primiensis
perpetuus



autoritate nostra ordinaria approbare et
innovare, ac robur nostrum ordinarium
adiungere dignavimur.

Nos igitur supplicationibus eorum tamquam rationi
consonis, annuentes dictæ Sedis et capituli Chris-
tianitatis in celebrandis statuta et ordinatio-
nes autoritate nostra ordinaria approbamus
innovamus, et ratificamus, roboribus nostrum
ordinarium per presentes adijcimus. In cuius
res

1655
Carolus Gasparus Dei Gratia Archiepiscopus
Trenirensis sacri Romani
Imperij per Galliam, et regnum
Breitense Archiepiscopus
ac princeps elector
administrator
primensis
perpetuus
etc.

Notum facimus per presentes, quod pro
parte Decani, et personarum capituli (Brisbi-
anitati, et sedis in gestendis, nostre
Diocesis statuta, et ordinationes eiusdem
sedis christianitatis nobis infra scripti
tenoris extiterunt presentata, fuerunt nobis
humiliter supplicatum, ut eadem statuta
pro ut in presenti volumine sunt descripta
auctoritate nostra ordinaria approbare, et
innovare, ac robur nostrum ordinatum
adiungere dignaremur.

Nos igitur supplicationibus eorum tamquam rationi
consonis, annuentes dictae sedis, et capituli Chris-
tianitatis in gestendis statuta et ordinatio-
nes auctoritate nostra ordinaria approbamus
innovamus, et ratificamus, roborum nostrum
ordinatum per presentes adiciamus. In cuius
res

Rei Sedmonium sigillum nostrum presenti
volumini in quibus statuta, et ordinationes con-
scripta sunt fecimus et mandavimus appendi
Datum in civitate nostra Breuirenfi
Die decima quarta Julij
Anno Dni millesimo
quingagesimo
quinto
et

Statuta Ruralia Capituli Sedis Ebris-
itanitatis in Vchtendūng

In Nomine Sanctissime Trinitatis
Patris, et filij, et spiritus sancti
Amen

Quandoquidem Decanus capituli
reputatur, ideo de eius electione primo
Statuendum.

Cum ergo Sedem nostri Decanatus Vchtendūng
ensis quacūque ratione vacare contigerit duo
Camerarii Seniores infra mensem, nulla inter-
posita mora ulteriore, cum venia, et voluntate
Dni Archidiaconi vel ipsius Commissarii
scripto Capitulum convocabunt ad locum

Confr

Consuetum in geltendings pro Congregatione
honeste et Decente.

¶ Antem omnia in Electione, non Decani
foeliter procedant ad gloriam et laudem
Dei totiusque ecclesie edificatiōem omnes capi-
tulares presentes primitus diuinitus nomē
in vocabunt, et sacro. sancto missę officium
per pastorem loci, aut etiam cū fuerit hoc
munus a camerarijs impositum cantabitur
qui etiam finita missa, et exhortatione, con-
grua capitulares admonebit, ut sepositis
omnibus humanis affectibus eum eligant,
quem in conscientia adūm Deū, et homines
meliozem et aptiorem iudicauerint.

Via autem eligendi Decanum erit scrutinij
in quo prater Archidiaconum vel ipsius con-
sacrum Dūo camerarij Seniores capituli ad-
hibita persona seniori, et iuniori recipient
vota singulorum, et admoncant singulos
quatenus iuxta sacramentum sacerdotale eligā
quem noverint digniorem, votis ordine re-
ceptis et inter se collatis, Decanus erit, quem
maior pars capituli (quā senior presūmitur) nisi
sit aliud impedimentum, elegerit, si autem
Duo

Quo fortioris aequales essent, Decanus erit, quem
Commisarius, et duo seniores Camerarii cum
duobus adiunctis alijs Capitularibus in
Conscientia digniorem ubi canerint, si quis
per fraudem vel astutiam pro decano se
introducere, praesumat is careat voce
activa et passiva in electione Decani
quamdiu Capitularis fuerit.

Votis via dicta collectis omnibus Capitularibus
convocatis Commisarius, vel senior Camerarius
praesentibus alijs ad scrutinium deputatis
clara voce pronuntiabunt novum electum
Decanum. His rite peractis ducetur novus
electus Decanus per duos seniores Camerarios
ad summum altare. super pelliceo indutus
et hymnum Te Deum Laudamus ad firmam
Atque cantabunt, adhibito omnium capanarum
sonitu, sic electus Canonice Decanus primo
quoque tempore expensis proprijs confirma-
tionem ab Archidiacono impetrabit. Decanus
etiam sic electus praestabit Capitulo solitum
juramentum suum, prout infra habet.

De Officio Decani

Præcipuum Decani officium est super
Capitulares omniūque illis et sibi commu-
atam

sarium vita moribus conversatione, et doctrina
superintendere, capitulares convocare, quando
ipso antiquis, vel necessitas, vel preceptum
superiorum hoc requirit. Sacramentalia Treu-
ris, per se ipsum, vel per alium idoneum curare
annuatim in benedictione accipi, et die capitulari
consuebo, nimirum feria quinta post pascha in
ecclesia ostendens pastoribus sumptibus
communitatum distribui.

Decano etiam incumbit certo sibi competenti
anni tempore visitare limites sui decanatus
et templa et cimiteria omnia, quo ordine
fiant quomodoque regantur perillustrare, an sint
sacra ades collapsa, item domus parochiales
dirute, simili modo de vineis, agris, et alijs
bonis an sint bene culta de Tubidorum, vel max-
ime adeoque etiam laicorum vita inquirere in-
corrigibiles, scandalosos, aliosque criminosos
iuxta recensiores constitutiones. Anno 1652 credas
archiepiscopi Lotbarij piissime recordationis
superioribus denuntiare.

Ad hoc iuxta eadem constitutiones Decanus
singulis mensibus omnium suorum capitularium
confessiones audiat, aut eius licentiam alteri
confitendi largiatur. quam in rem decanus
Tum in visitatione cum in capitulo inquirere
habet an ne ita fiat.

Statutorium firium privilegiorum. in ven-
tariorum omnium Ecclesiarum altarium
Capellarum et Monstrantium Calicium Copiam
habeat. Item Computationi fabricarum
non quidem interesse. si quod Decanorum in-
terestum et difficile foret. Sed rite facta in
quibus debet, et per pastorem loci. aut
rectorem approbata subseribere omnemque
iniquitatem prohibere tenetur. In his
vero quae cum communem Capituli utilitatem
vel salutem concernunt nihil tractabit
cum superioribus sine praesentia Capitularium
Scientia. nisi necessitas vel evidens ratio
aliud postulaverit, et ergo cum dignitate et
laboribus oneris decanatus emolumenta quoque
erescant communi Capituli, atque pastorum
consilio, ratio, et modus quatenus est augendi
proventus Decanales per viam, quia decano et
pastoribus videbitur commodior ex quo promptiori
animo Decanus labores obeat, ac Capituli ~~negotia~~
negotia expedienda suscipiat. Quum et huiusmodi
cesserint aut ab expensis quibuscumque, et quomodo
cumque ex officio decanatus, factis et faciendis,
ipse propter labores sit exemptus, eas capitula-
res inter se partitas integre, ac sine contrad-
ictione

Contradictioe refutare teneantur. Debetantes
ac inobedientes superioribus nostris denunciandi
ut simpliciter et de plano contra eos procedat

De Novicijs ad Capitulum recipiendis

Quicunque ad Regimen Animarum in nostro
Capitulo. S. Klenburgensi ad mittendus
est antequam admittatur ad docendum, pre-
dicandum ad minus administrandum sacra-
menta, sine pro pastore aut vicario, sine
perpetuo, sine ad tempus amovibili, Decano
Capituli literas institutionis vel investiture
de commissionis regendi approbationisq. ex-
hibeat: Deinde decano fidelitatis, et obedi-
entia firamentum prestat, ac iudicium deca-
nale quam Capitulare persolvat, quod unius ac
dimidij floreni aurei erit, aureus decano
dimidius Capitulo cedat, ac iura predicta
incontinenti persolvens, a sumptibus mensis,
illa vice duntaxat exemptus habebitur

Siquis autem intra annum quicunque etiam
talis sit, a die acceptae possessionis in fratrem
Capituli excepta legitima causa, et a de-
cano et Capitulo de super monitis se reci-
pi non curaverit, tribus florenis aureis,
quor

quorum Dico Decano, tertius necessitatibus cedant,
Capituli multat^{ur}, et si necesse parere quidem
intendat, sed continuax permaneat superioribus
pro arcuoribus medijs, contra eandem adhibendis
denuntiatur.

De Generalis Capituli Celebratione Et Negligentium poena

Singula personae capitulares, ad minimum
singulis annis feria quinta post pascha ad
Congregationem generalis Capituli indecenti
habitu, hora competente in loco capitulari
concurrentes conveniant, ibique pro antecesso-
ribus nostris, vigiliis et duas. Unam de B.
et virgine, et alteram pro defunctis cum
commendatione animarum de roto cantare
teneantur. his divinis officijs, omnes
capitulares, quam devotissime interfint si quis
sine rationabili causa foras vagari, otiose
fabulari aut aliquid simile tractare praesumant.
Quoddecim albis mediatis Decano, et capitulo
assignandis, plectendus erit.
Post haec Decanus incipiet Capitulum celebrare
et per tractanda tractare habeatque exhortatione
ad capitulares, et praefat statuta haec et consue-
tudo

Constitutiones Reuerendissimi ac illustrissimi
1 principis ac Dni nostri Lotharii piissimae
memoriae, Clero Anno 1622 promulgatas
et diligenter examinet, an singulae illas
habeant, et serio obseruauerint.

Admoneat deinde Camerarios singulariter
et memores sui officij denuntiandi publice
vel priuatim si quos habeant sub suo ame-
-rati scandalosos, concubenarios, vino nimium
deditos, et praecipue negligentes in praedicatione
Catholicae doctrinae diebus dominicis rei
sic convicti, mulctandi erunt, iuxta qua-
litatem delicti, nimirum ut iuxta praedic-
tas constitutiones Lotharii superioribus
denuntientur.

Peracto et sic celebrato Capitulo, signi-
ficet nonici, firamentum consuetum
Decano et Capitulo praestabunt, deinde
sacramentalia, per Camerarios distribuant
quia Capitulares per se ipsos, vel aliquem
Sacerdotem aut clericum, et non per Laicum,
deferre et accipere tenentur, nec alter alteri
illa priuatim communicet sub poena inter-
dicti regiminis, ne scandalum inde oriatur,
peractis his Capitulo finis imponetur ac
Te Deum Laudamus, vel Da pacem Dne

Cantabitur, adiuncto Capanarium sonitu postmodum
ad prandium decenter procedatur. Decano, et
duobus sacrificantibus semper liberis, liquis
vero sine rationabili causa, et sine licentia
Decani à Capitulo se absentaverit, in poenam
negligentiae, et contumaciae, quatuor aureos
soluat quorum unus Reverendissimo Dno nro
Archiepiscopo, alter Dno Archidiacono, et
Decano, atq; Capitulo cedat soluet quoque
symbolum, et expensis Capituli, ac si praesens
fuisset, non attenta quacunque excusatione

De Vita Honestate &

Conversatiōe Clericorum

Cum Clericorum Status, à saeculari distinctus
sit atq; eo altior oportet eos conversatione,
et morum honestate etiam distinguere, unde
merito vestes suo ordini decentes deferre de-
bent, ut per decentiam habitus extrinseci
intrinseci morum declaretur, sint itaq; oēs
Capitulares, in conversatiōe, habitu consue-
tū, incessu, sermone, alijsq; actibus, tam interio-
ribus, quam exterioribus modesti, graves, et
matūri, Luxum, Convivialitates, Coreastudos,
prohibitos negotiationes, mulierum famili-
aritatem, praesertim suspectarum, ac levis-
simarum, nec personas scandalosas, vel quodam
libet

libet his pedes domus sua alant, signis autem
in predictis similibusq; casibus prohibitis
culpabilis reperiatur fuerit, a proximioribus
suis Capitularibus fraternè admoneat, si illy
non acquieverit, Decano, et Camerarijs capituli
denuntiabitur, ut iuxta delicti qualitatem
puniat, si autem nec sic emendationem ad-
mittat, superioribus significetur, ut tanquam
rebellis, ac pro delicti qualitate puniat.

De Conformitate in Sacramentorum Administratione Missis ac Divinis

Officijs

Quand oquidem scriptum est, qui scientiam
repellit, repelletur, nec sacerdotio fungatur
Deo sacerdoti omni, et maxime. Curam
animarum habenti necessaria est cognitio
earum rerum, quas administrat, talis cognitio
vero paucis sine libris in promptu non est,
ut ergo in ecclesiasticis ceremonijs confor-
miter servetur modus in terminis nobis,
de conatus. Et tendungensis, ordinamus,
ut Capitulares omnes habeant Agendam
Archidensem, editam à Reverendissimo
Dño nostro Archiepiscopo Jacobo pie
memoria, quam ad unquam sequantur in
sacramentorum administratione et ritibus
ecclesiasticis in recitandis horis canonicis

Amn
=

Quam modum sequantur qui in breuiarijs Treuirenſibz
praſcribitur in ceremonijs miſſae, cum ritum
amplectantur per omnia, qui in principio miſſae
ſunt, a Reuerendiſſimo vno noſtro Lotario Breſi-
epiſcopo Treuirenſi, Editorum praſcribitur, in
rebus vero dubijs, et caſibz reſeruatjs proximiores
Camerarios, aut ipſum Decanum, aut Theologos
vel ſuperiores noſtros adeant, et Catholicam
informationem petant.

Quoniam haereſis peſtis pernicioſiſſima, et
non minus lectio librorum haereticorum, nullus
capitularium habeat ſub ſuo tecto libros hereticos
ſcandalosos, leues, obſcoenos, nec permittat laicis,
nec ſubditjs ſuis, eius modi habere, legere, ſuave,
venales exponere. Curent igitur paſtores, ut
habeant indicem librorum prohibitorum, autho-
ritate Concilij Tridentini, et quae ibi tradita
ſunt obſeruent integra.

De Juribus Nuptiarum, Et Litteris
Dimiſſorialibus, ad ſacerdotem Alterius
Parochiae

Quando Nuptiae in parochia celebrantur,
paſtor pro conſuetudine Loci laudabili ob-
ſeruata ſe habeat, Hoc eſt quandoquidem
varijs ſint huius rei mores, et omnia videntur
libera

Libera in nuptiis, relinquatur hic sua prudentia
liberrimum, ut ubi talis consuetudo fuerit, vel eat
ad coniuiuium, vel intermittat, et suam portionem
id est decens prandium accipiat, atque hoc consilium
est, ut sic sacerdos statui suus, qui ex familiaritate
nimia vilesit, ac etiam consuetudine sua, quae de
facili et multifarie per tales occasiones laedi
possit, consultiatur.

Si vero copulandi pro fure nuptiarum conventionem
inire velint, dent medium imperialem et Strophio-
olum fure cher thecas.

Pro literis licentia ad aliam parochiam, dent
medium regium, et Synodaliibus, si ita consuetum
fuerit, tertium vini ceteram agenda Trevis-
rensi, et ex mandato Reverendissimi accurate
observentur. primo copulandi confiteantur et
communiceant ante solemnizationem matrimonij.

2do ut integrum sacrum, et concionem audiant.

3tio ad offerlorium eant - et ut pastor sit
praesens in sponsalibus, et eadem benedicat iuxta
laudabilem, et antiquam consuetudinem. - Da

Die nuptiarum nisi sint pauperes, qui in die
cum anniversario contenti sint, habebunt anni-
versarium pro vivis et defunctis cum parva ex-
hortatione sine commendatione pro defunctis sin-
uero plura sacra petant, est penes illos, servum aduoc.
tamen hac in re pastores discretionem debitam,
ne se illi

Ne illis molestos præbeant, trimirum exigendo,
sed potius condigno atque consueto solario contenti
sint. Si tamen pastor cum custode, alijsque
pastoribus vocati sint, et ad celebrandum rogati,
expensis mensæ contenti sint, præsentia si offerant
sponsa cedant.

De funeralibus et alijs Stola purpuris

Pastor nullum Hæreticum, aut semel in anno
videlicet circa festum paschæ non confessum aut com-
municatum; item qui sibi ipsis. Studiosè tamen
mortem inferunt, ad Christianam sepulturam
admittat, non enim qui viuis contempsit fidelium
communione, mortuus, cum eis communionem
meretur.

Pro funeralibus sepultura iuxta antiquam consuetudi-
nem pastor procedat, id est si expensæ mensæ
dantur, his contentus sit, alias duodecim albos
exigere licebit.

In exequijs quolibet die, si dentur expensæ
mensæ, pastor his sit contentus, in contrarium
vero, quolibet die duodecim albos petere audeat,
nisi alia laudabilis consuetudo hætenus obser-
uata aliud præsumat.

In vigilijs pro mortuis pluribus in locis eodem morem
antiquum accipit panem album, et modicum ses-
tertium vini, hanc consuetudinem ~~non~~ non
intendimus infringere, præterea ut in alijs
stola

Stola iuribus uniformis obseruancia in nostro
capitulo constituitur scilicet unusquisque maturo iudicio
ordinatum esse, ut pastores pro inunctione
puerpera et benedictione duos albos rotatos
pro tempore, quo sacrasandum Eucharistiae
sacramentum ad infirmos deferitur album
pro administratione sacramenti Extrema unctionis
duos albos, nisi nimia loci distantia
rationabiliter aliud dictaret. pro offertorio
quatuor festiuitatum. pro qualibet unum
denarium exigere liceat.

Caveant interim sacerdotes, ne varijs artibus vel
dolis, plus extorqueant, quam haec statuta de-
terminant, vel laudabiliter consuetudo praescripta
expostulat.

Ad haec quoniam in alienam messem falcem mittere
non licet, nullus capitularium in ecclesia aliena
sine licentia parochi proprii diuina officia per-
agat, aut sacramenta administret et prae-
cipue confessiones non audiat, nec aliene paro-
chia subditum ad sepulturam recipiat, sine
facultate cui subditur.

It fiat de reuerendis fratribus mendicantibus
stationarijs s. huberti extra, et prater literas
patentes Reuerendissimi ex Cancellaria sigil-
latas, cum licentia superiorum non concedatur
illis, nec licebit ut sacra legant vel praedicent.

Quas
~
~

Quas liras omni vitio, et simoniaca labe carentes
si ostenderint, pastori loci non sint oneri, sed
partem ex oblatis, illi in pios usus convertant,
et honorarij loco relinquant; qui capitularis
in his et similibus extiterint, in capitulo pro qua-
litate culpa puniatur.

De Aedificijs & Domo Dots

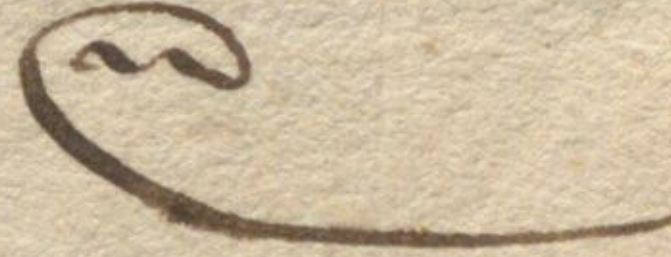
Sacerdos parochia ab omnibus aedificijs tam
Ecclesia, quam Cemiterijs liber erit, excepto
aedificio chori, quod in aliquibus locis conservare
tenebitur, et summum hoc in genere servetur in
quolibet loco consuetudo antiqua. — Si autem
Chorus ex inveniendi causa funditus erigendus
foret, tunc Communitas procurabit erigi, et pastor
erectum respiciat, et conservet. Eiusdem Commu-
nitatis est, providere de necessarijs ad divinum
Cultum, et administrationem sacramentorum,
ut de agendis breviarijs calicibus monstrantijs,
ornamentis sacerdotalibus, et reliquis, de censibus
fabrice nihil subtrahendo, si autem ex ijs pau-
peratis ergo aliquid contribuendum esset pro necessarijs
comparandis, hoc non nisi de consensu Domini
Archidiaconi, Decani, pastoris loci, et Synodali
fiat. — It Communitas immunitatem Cemeterij
cum muro indebita structura, cum Turri Ecclesie

Casan

Campanis, Vestibulis, Horologiis, Pinguedine baptis-
-tisterij, suggestu, et vexillo edificabit procurabit,
et conservabit: Cauiem vero, siue corpus ecclesie
communiter fabrica conservare tenetur, materialia
autem, ut rupes, lapides, tegulas, calcem, arenam
aduehere communitas, nisi consuetudine aliter
fuerit obseruatum, in aliquibus locis feudales
siue collatores eorum cum sacrista, et sacristia
edificare, et conservare teneantur. 

De Domo Dotis

Si parochus non habeat domum datis vel
habitationis, vel ex vetustate ruinofam, vel in cul-
tura neglectam, vel incendio consumptam, aut
alio infortunio dirutam, communitas pro necessi-
tate, et commoditate loci decentis a fundo cum
parietibus lapideis erectis, in quadro pro duobus
coenaculis, tecto lamino, duplici, Equina Hypo-
causto, cella vinaria, frumentario duabus cameris
infra fenestras sufficientes, januis vestibulis annexis
et domum intra et extra limita cum horreo et
stabulis necessarijs edificare teneatur. 

Quid quid autem ultra necesse fuerit extruere,
Rector ad placitum suum perficiet, ita tamen
ut parochiani semper materialia sufficientia pro-
-curare et aduehere teneantur, nisi aliquibus
in locis antiqua consuetudo, alius postulet
De his habetur ut sequitur Germani cum docu-
mentum, pro informandis parochianis 

Den ein pastor, mit einm pastoren in
 verform rinal Capitell. Vch tendungs begabul etnd
 stausfry arindt, vndt kninn pflusoff odar pfan-
 schupf sett, odar abar altarp halbar stausfry arindt,
 delp dan siindt die pfarkindm pfaligs nicht arin
 dar dindnt, kninn delp ganachm mst allnind in einfr
 sinte. I. jma jfram pasten, ein nure schupf zu
 barten. Dufft vint dckn dar mannt zuehngn
 gubtst, soch, mit mit dem tagd vntuck, jma
 vndarst, yamae auff dar dnd. Soll sein ninn
 knedn, mit ninn doppel, dersonfryn, ninn
 dndn, darin man gartnmligs ninn, ligs fuge kan
 zuehng kammern, darin ein bntstet, vndt ligs fuge
 kan, nach gelagm dndt dar platz, ninn kammern
 guosent delp die dndnt, ninn knedn, springer sampt
 ninn btrapper auff dem gubtst. Sonst siindt
 die pfarkindm, in vndigs dar vint vntuck, ninn
 dndt zu barten. Abar die furs odar dann
 soln sin vntuck ninn odar dndnt stail, vndt dndt
 ligs gubtst ninnlag. weil abar dar pasten
 dndnt mnt stail odar kammern, vntuck siindt
 collator, vndt dndnt fründt dndt, soln ninn soln
 selbst barten, die pfarkindm, vndt nach dem
 abar dndt soln, stail, vndt dndnt dndt vntuck
 materialig gubt, vndt bntstet, vndt siindt
 dndt dndt, sampt dar kinn, im ganz dndt
 kinn

Am ganzen kircen Spiel mit den Ligen gedreht, soll das
Pfandsoff als dan, das Leinwand sein standt mit den in
Luft gespannt werden, es soll die Leinwand,
das Pfandsoff, in dem Pastor auch den 5. Jahr
und 10. und 15. stückes bar, darin ein sein
ein, frucht, zu, stück, zu, stück, und alles
so ist auf dem Leinwandsoff zu, stück, bar
sich, und die Leinwand so kann. — Wenn aber
das Pastor ein halbes stückes stück, soll
in die Leinwand, 10. stückes stück das zu
geben, und die Leinwand, und ein, stück
des 5. stückes, das Leinwand bar, und das Pastor
abstreck, so soll die Leinwand als dan ein stück
Pfandsoff bleiben, da aber das Pastor auf sein
Leinwand, stück, oder zu sein das Pfandsoff, ein
Leinwand, das Leinwand stück, stück, stück,
stück, stück, stück, und das Pastor stück, soll
alles sein stück, und stück stück nach seinem stück
abstreck, maest und ganz stück Leinwand stück,
ganz mit diesem stück, das das Pfandsoff, ein
das Abgestreckbare der stück, nach auf dem stück
Inventario stück, und eingestanden ist, das künft
-igen Pastor als gelinbart werden. — Es soll
dieses Abgestreckbare Pastor stück, das stück
stück, der stück stück bis zu künftigen stück
stück stück, stück, Marcam domini, und die
stück

Undt die Statuten gulten zu, wann die Pfarrhallen
ausgerichtet, soll die Pfarrkinden, oder nach dem Landes
oder Landesherrn, undt den Landesherren zu
pastor, sampt zuuor bartheimern der Pfarrhallen
besichtig, laß, ob selbigen mit Lande einigung
gemüßsam, in seinem gütlichen bartheimern, undt
besten. da aber sich einigem mangel darzu finden
würde, soll der abgetheilt pastor, oder stiftsrath
erfaßt, alles danach zu ersetzen, undt ein
zu dem, so die die abgetheilt gemüß, undt soll
als der successor, oder insbesonder pastor, alles
in guttem rüth rüthigen bartheimern, undt ein
sonder die Pfarrkinden, so insbesonder erhandt,
findet, oder der Landesherren einig, undt der
fallung, oder zuuor, das der nicht, oder
als der soll die Pfarrkinden, alles, so der gemüß
widerrumb in guttem, undt einig, bartheimern, undt
bring, obligirt sein. — Damit aber alle
soll, oder fallung, sampt allem, so der
guter in diesem Lande capitell, oder stiftsrath
allen pastor, in guttem rüth rüthigen, oder
gütlich, oder, oder, soll die die
erfaßt, bartheimern, oder einigung, oder
der gemüß, oder, oder, st. Joh. Baptista
abund, oder tag, die Pfarrhallen, oder
allen, so zuuor besichtig, oder da einig,
guter.

De Animalibus siue pecoribus pecudibusq;
Et parochianis libere pastoribus
pascendis et saginandis

Quandoquidem in hoc puncto antiqua statuta
nimis parca fuerint, ideo ordinatur, prout
quoque in alijs capitulis, et in specie Zellenfi

ctus

Et pispordienſi ſimiliter factum eſt, ut ſubſiti ſuo
paſtori in vaccis octo, in porcis, ^{ide cum} in ouibus viginti
quinq; vna cum ſuis, paſcere, ſaginare et cuſto-
dire gratis teneantur. Si vero diſtrictus paſcuor
ita amplius ſit, ut ſacerdoti plura pecora paſcere
ſine ſuo notabili damno poſſint, tunc ſacerdos
reſpondere poſſet numero potioribus, ſine editione
loci. quando ſunt plures villa, ad vnā parochiam
ſpectantes, ne ulla villa, plus ceteris grauetur,
ceteri in ſalari pretio, et cuſtodia illi villa in
quo parochus habitat, ſubuenire tenentur et
debent.

De equis, et bobus

Si paſtor cogitur, propter bona laborioſa colenda,
vel aduehenda ligna, et decimas, habere equos, et
ſine boves, cum ſubditorum equis, et bobibus
in communibus paſcuis ſimul, non diuiſim,
vel priuatiim paſcantur, et ſint ſub paſtoris, vel
ſerui illius cuſtodia, ſuxta ordinationem et
conſtitutionem Reuerendiſſimi Dni noſtri Iacobi
archiepiſcopi treuirenſis pia memoria Anno
1577 die 14 ellan In vivilis datam

In alijs emolumentis conſtitutis, alſp ſolz a vult,
odur ſonſtr. andur Landt auſtſmil, Biſchz zu
raſſen, zuſind, zuſind, odur zu ſind
ſind in allem gemeindur nütz, ſoll nin paſtor
vivilis

~~Quod si in aliqua villa, aut pago, in quo habitat pastor~~
~~est defectus aut penuria lignorum, cetera vero villa,~~
~~aut pagi in terminis eiusdem parochie circumiacentes~~
~~quas proprias communes sylvas habeant, tunc~~
~~singula villa, et pagi singulis annis, pastori aliquod~~
~~plaustra lignorum, ex eisdem sylvis advehere tene-~~
~~antur, sedum quod necessitas, et pastoris conditio,~~
~~statusque exigere videbitur, ad vehentibus autem dabit~~
~~pastor decentem portionem prandij, interim etiam~~
~~libere admittit illud quod in huiusmodi per familiam~~
~~portatur ex sylvis proximioribus~~

De animalibus quae generationi inferuiunt. Taurus et Asinus

Si in aliquo loco consuetudo sit, quod pastor alere
teneatur animalia generationi inferuientia, tum dñs
animalis factum parentis, Taurum, et Asinum post-
quam amplius indiget, reducere tenetur ad domum
pastoris, si autem negligatur, negligens ad damni
euenientis, recompensationem compellatur circa
a valpurgis disponit, de Asino et Taurus, qui dis-
ponere habet, insuper Taurus et asinus pastoris eiusdem
pro iure et liberalitate pascuorum, quam com-
munis

quam communitatis Tauri et aperfruentur gaudebunt,
sine molestatione, et contradictione

De Decimis

Decima facere diuino ad ecclesias, et earum rectores,
petbere dignoscuntur, quia duplici nomine cen-
sentur, maiores videlicet, et minores, Maiores sunt
vinorum et bladorum, minores vero omnium aliarum
rerum ex et supra terram nascentium, scilicet,
agnellorum, porcellorum, vitulorum, et pullorum
et mellis, lini, et ceterorum fructuum cum suis
parochia consuetudine

De Decimis Nonalium

Iuxta fura communia, et stabula Baluini pia
memoria, pastores siue parochialium, seu ecclesiarum
rectores, gaudere deberent, quia paucissima paro-
chiae sunt, quia etiam partem decimarum habent.
per nonale vero intelligitur, omnis ager de nono ad
culturam redactus, de quo non exstat memoria,
quod aliquando cultus fuerit.
Item decimas agnellorum numerare, recipere et
signare potest pastor pro suo libitu, vel circa festum
s. Jo. baptistae, vel circa festum Remigij, et tunc
agnellorum possessori, dato numero, maiorem
et meliorem recipere licet, de ceteris eligendi
jus

quos penes pastorem. De porcellorum decimis eadem ratio est, Nam is ad quem porcelli spectant, de toto grege primarium collit, cum quartam ab ortho suo sint assecuti septimanam porcelli, de reliquis dñs pastor optionem habet. Item quando finium ex agris, hortis ac pradijs deportare volunt. Sc. pastorem aut pastoris familiam vocabunt, ut parca decima fideliter ad ovilem accepta, omnis querela et suspitionis angustia tollatur, qui in hoc aliquam infirmitatem prætendit, parum fidelis reputandus, et contrafaciens multandus est.

De Arboribus et crescentijs in coemiterijs

Fructus et pennis in coemiterijs Ecclesiarum alijs emolumentis omnibus decernimus esse pasto- ris, si tamen in aliquo loco in coemiterijs nukes crescant, ut Ecclesia sit tenuis fortuna, et non fa- boat, unde oleum emat, nukes Ecclesia cedant alias pastori, Contrariam tamen consuetudinem per hoc tollere non intendimus.

De concordia capitularium inter se

Omnes capitulares cum in Christo sint confratres in sacerdotio patres, dilectione ferueant, in Charitate radi- cati sint fraterna, inter se pacem habentes, et signando pro humana fragilitate, discordia inter aliquos oriatu- memores sint Domini precepti, ut antequam munus suum offerant reconciliantur fratri, et sol-
non occidat

undt pfand Lindum iſt paſtor, niſt a rufſen, hoſ abſſeg
 dan up durt billigheit gamarſ, das ſchijl n m klocken
 doner Cuſton d r paſtor, ſm altan d an r m ſp ſm
 d ius l i n b, v t m d d r d t a ſ n g a r r ſ m ſ a i j, o ſ n a n g a ſ t
 d i n b a r ſ p a n, v n d t p f a n L i n d u m, d r d e d i u ſ t o r z ſ u
 b e ſ e ſ t z u b e g a ſ t e r, v n d t ſ m i n n ſ o ſ n i m n z u g a b t
 e g e ſ e l d i g ſ ſ i n d t, v t e ſ u d e n t a ſ n n i r m, d o r m a n d a n
 o ſ t e i n l o b l i c h e r b r a u ſ o ſ n ſ t r i t t i g k e i t, v t ſ o n
 ſ o l e ſ n u ſ o l l a u ſ a ſ n ſ m i n n a n v t m d t d r u b l i c h e r
 ſ o l l e n d i u ſ d i n C o ſ t o r o d r k l o c k e n a n d, a l l a n ſ a l b t d o n
 m o d t, d i n ſ t, ſ r o n n, a u ſ z i n ſ t b e ſ t i g t e k r i c h t

De decedentibus ex hac vita

Si quis ante festum sancti Joannis Baptista ab hac luce
discesserit, nullius ab ecclesia sua receperit, illegis
laboriosa bona sua ecclesia, suis proprijs sumptibus
et expensis laborare fecerit, et ex propria bursa vel
maris pio, suas pecunias exposuerit; istius anni expensy
vel expositas suas pecunias, successor noius eidem
restituere teneatur. ne omnino successor defraudet
vel aut de ~~decedenti~~ decedenti medietalem prout
elaboratorium in hoc habebit noius successor in illis
quobis electionem aut dividendi fructus aut persoluerendi
expensas elaboratori.

Ad hunc moti decedenti aliquo capitulari heredes vel
ex testamento, vel ab intestato succedentes antequam
mobilia quaecumque derelicta, vel hereditatem vel
mobilia quaecumque derelicta, cuiuscumque generis bona
derelicta adeant, Reuerendissimo Archiepiscopo
nostro sex florenos aureos, pro marca Domini et
duos

et duos aureos, vel eorum valorem Decano pro tempore
solvant. quos pastores de vita decedentes Camerarij
in capitulo generali Decano demuntiantur.
It cum mori pastorem ~~contingat~~ contingat pro
suis sepultura, et habitis sinebri defunctorum
vestes tenuiores ex ecclesia, heredes vero defuncti
pro eiusmodi vestibus persoluant pro eiusmodi
vestibus octo florenos rotatos, plus vel minus,
inspecta qualitate habitus et hereditatis, quod
synodali, et proborum hominum iudicio
relinquimus.

De Confraternitate Capitulari

Longo et inmemorabili tempore inter fratres
Capitulares, fuit fraternitas instituta, in qua
in qua fratres ipsi nostre religionis exercitijs,
non solum in hac vita, sed etiam post mortem in
vices sibi suffragantur, hinc singulis annis inferia
quinta post pascha in generali Capto servantur
memoria et commemoratio pro defunctis in
Confratribus, et si praeterea de generali Capto,
celebratio, copiose insinuatum est. prandium
vero sit sacerdotale, id est sobrium, ne degeneret
in convenientem malignitatem, qui vero se turpem
habuerit, aut scandalosum se praebuerit, severe
a decano et Capto muldetur. ad extremum
totum caput ordinavit ac statuit, ut oes captes in
hac statuta quarent, ac profiteantur in posterum se velle
servare, pro posse, et nosse, sub poena inobedientiae et
exclusionis a Capitulo.

Icham Hoebereindigst fürst, stadt fürst
Carol (Graf) Paltz bischoff, zu
stet Fürst, Administrator zu
unsere Gnädigst fürst. Haben Land
Dechant stadt Capitell Christianität zu bestanden
grundsamst zu unsern gnaden, das obere stadt
von unser Fürst gnade, aufstet und fängt sich
in it fürst lauffend, das gnädigst approbiert
und ~~re~~novierte statuta ruralia billig in pflicht
veneration. und respect gehalten, das ~~re~~novierte
nirgendt gestalt zu Contravention inman gubert
sollen sich darneben gnädigst zu tragen, das selbige
und die darin in unser stadt ~~re~~novierte loblich
angewandte ordinationes, und decreta aufstet
best gehalten, und das selbe Contravenientes
sich dar in huiusmodi sein, zur gubert und
correction, voll stundt, und nicht laubt, medys.
subdium, dieses Land capitels storgestalt obriht
kittliche scriptum, quod de facto ~~re~~novierte
dies mit demüthigst ninständigst zu soest
glen sein Fürst gnade, ~~re~~novierte ~~re~~novierte
Gubert, und Land fürst ~~re~~novierte ~~re~~novierte
Gubert, ~~re~~novierte ~~re~~novierte. ~~re~~novierte ~~re~~novierte
ausser statuta, und ordinationes ist zu nicht, ~~re~~novierte
ein selbige nicht gehalten werden sollen; ~~re~~novierte
nicht ~~re~~novierte Fürst ~~re~~novierte ~~re~~novierte, mit allen
allgemein

Alle vndt Jhre vndtliche gannelt Statuta vniuersi-
maapen vniuersi, hiemit zu gabehenden
vnservant, mit allen nussnimmant, vndt
bessert auf allen vndt Jhren, gniest. vndt
vnterlich vniuersi, vndt vniuersi, vnter
mit gniest, das sie sich mit sampt vndt
sander, auf vniuersi vniuersi vniuersi vnter
Capitull vniuersi, die Repractario vndt
vniuersi vniuersi vnter, vndt vniuersi in
vniuersi, so vnter vniuersi Statuta vniuersi
vnter, vnter vniuersi vnter vnter, alle
vniuersi vnter vnter, vnter vniuersi vnter,
vnter vnter, vnter vnter, vnter vnter,
vnter vnter vnter vnter, vnter vnter
vnter. Carles der 7. 4. Septembri 1655.

Firamentum Decani.

Ego x Electus Decanus, licet immerito
ex nunc et in antea infidelis Religioso Dno
nostro Archiepiscopo Treuir; Nostroq; Archi-
diacono, et huic Capitulo, iura, Statuta, et
consuetudines ipsius conseruabo, manutenebo
et pro posse defensabo, Capitulares meos, pro

pro vinibus meis, viam rectam in timore dei docebo, ne a veritatis tramite devient. Curabo delicta eorum, non causa invidia, sed toto iustitiae et charitatis vinculo castigabo, et quae ad verum decanum pertinent, ratione nostri capituli adimplebo: Sic me deus adiuvet, et haec sancta dei Evangelia. In principio erat verbum et verbum erat apud deum et deus erat verbum. Juramentum pastorum.

Ego N. Plebanus huius pastor in N. ex nunc et in antea ero fidelis et humilis domino nostro Archiepiscopo Trevirensi nostro, Archidiacono, et decano atque capitulo huius Ecclesiae in obtemperandis, iura, statuta et consuetudines eiusdem servabo, iustitiae et honestis mandatis parebo. Sic me deus adiuvet, et haec sancta dei Evangelia.

In principio erat verbum, et verbum erat apud deum, et deus erat verbum.

De visitatione huius celebranda sancta synodo

Primum Annus Humilissimo Illustissimo eminentissimo principi ac domino nostro Archiepiscopo Trevirensi
Duo Annus Archidiaconum tit. S. Castoris in Cardona Concretit

3tio annus pro Decano Rurali huius Capituli est

4to annus vacat

Sequuntur Ecclesiae Capitulo nostro subiecta quae omnes sacramenta deferre tenentur in obtemperandis

Schönung
ausfuhr
Rechnung
Rechnung
Hamburg
Dunkelstein
Rechnung
Chonnull
Nachtstein
Milchrad
Mannrad
Boas
Wingler
Langenfeld
König
Kempner
Viktor
Vier
Zöndersdorf
Vörlings
Niederküing
Büchel
Büchel
Ettering
Elling
Lefter
Küing
Grüß
Wülling
Trüing
Cottelstein
Trüing
Ebenmännig

Niedermünning
St. Johann
Küchel
Keller
Wickner
Cottel
Dies
Saffig
Anders
Fleisch
Ellingstein
Fleisch
Fleisch
Anstammung
Gappner
Bassanstein
Cottel
Küttig
Cottel
Küttelstein
Sebastian
Ellingner
Rüenach
Güll
Lüja
Willing
Willing
Cottel

Leutlich
Gontorf
Lamm
Löffel
Küttel
Wingler
Sachse
Bügel
Löffel
Cottel
Niederküing
Cottel

Copia

statutorium
de verbo ad verbum
descripta et re-
lecta a me
Joh. Jacobo Weis
pro tempore

Indirektor
Gontorf
Cottel